

PÅRØRENDEPOLITIK

For Kobbelgården 1 og 3, Ullerupdalvej,
Kompetencekollegiet og NOVA.

BAGGRUND

Udarbejdelsen af pårørendepolitikken er igangsat fra politisk side på baggrund af en efterspørgsel blandt pårørende. Virksomheden Etikos har været eksterne konsulenter på processen.

Politikken er blevet til gennem workshops, fokusgruppeinterviews og individuelle samtaler, hvor pårørende, borgere, medarbejdere og politikere har givet deres viden, fortællinger og ønsker for politikken videre.

Den røde tråd gennem processen har været en arbejdsgruppe bestående af pårørende, interesseorganisationer, ledelse og medarbejdere. Arbejdsgruppen har løbende sat retning, understøttet og kvalificeret pårørendepolitikken.

FORORD

Når dem, vi elsker, har det godt, er det ingen sag at være tæt på. Men når de har det skidt, bliver man som pårørende sat på prøve og får tildelt en rolle, der ofte er krævende, og som kaster mange bekymringer af sig. De pårørende kan komme til at føle, at de står alene med sorger og frustrationer, og kan måske have svært ved at overskue, hvor de kan gå hen for at få hjælp. Derfor er samarbejde vigtigt.

Et godt samarbejde betyder meget for trivslen og trygheden, både hos borgeren, de pårørende og medarbejderne. Fredericia Kommune vil med politikken understrege, at vi ønsker et positivt og konstruktivt samarbejde.

Formålet med pårørendepolitikken er at styrke samarbejdet mellem pårørende og medarbejdere, hvor den enkelte borger er centrum for samarbejdet. Samarbejdet skal understøtte inddragelsen af borgeren, dennes selv- og medbestemmelse og indflydelsen på deres eget liv.

Samarbejdet omkring borgeren kan til tider være dilemmafyldt. Politikken dækker Kobbegården 1 og 3, Ullerupdalvej, Kompetencekollegiet og NOVA. Her bor der borgere, der på trods af udfordrende handicaps, er fuldt myndige og har ret til selvbestemmelse. Det kan være dilemmafyldt for både den pårørende og medarbejderen, som kan føle sig i klemme mellem lovgivning og en forståelse for den pårørendes ønske. Derfor er dialog vigtig.

Politikken er delt op i tre temaer. Til temaerne er knyttet nogle relevante dialogemner. Det er emner, som skal være med til at sikre værdifulde samarbejder.

HVEM ER DE PÅRØRENDE?

En pårørende er ofte et familiemedlem, mor, far, søster, bror eller børn. Men en pårørende kan også være en god ven, en gammel nabo, en frivillig eller noget helt fjerde. Derfor kan en pårørende både være en midlertidig relation, ligesom det kan være en relation, borgeren har hele livet. En pårørende er altså en person, som borgeren tillægger en særlig værdi i sit liv, og som borgeren ønsker, skal være en del af sit liv.

Pårørendepolitikken vedrører pårørende, der har et nært forhold til et menneske med særlige psykiske, fysiske og/eller sociale udfordringer. Livet som pårørende er givende, men kan også være udfordrende og belastende, fordi man i forsøget på at hjælpe og støtte risikerer at overforbruge sig selv både psykisk og fysisk. I værste fald risikerer de pårørende at blive så belastede, at de ikke længere kan støtte deres nærtstående, men derimod selv får brug for hjælp.

Pårørendepolitikken skal være med til at støtte de pårørende i deres hverdag og skabe en mere omsorgsfuld og understøttende ramme.

TEMA 1

Det anerkendende samarbejde om borgerens liv

Når en borger flytter ind på et botilbud, er det væsentligt at få etableret et godt samarbejde mellem borgere, pårørende og medarbejderne. Ofte har de pårørende længe været borgerens væsentligste relation. De pårørende har derfor en stor viden om borgeren, ligesom de ofte har borgerens fortrolighed og tillid. Derfor kan den pårørende være en fantastisk ressource og en god indgang for det professionelle samarbejde med borgeren.

I hverdagen samarbejder borgeren med medarbejdere på botilbuddet. Således bliver de rammer og vilkår, som botilbuddet har, også en væsentlig del af borgerens liv.

Der er stor forskel på hvilken rolle henholdsvis den pårørende og medarbejderen spiller i borgerens liv. Det er en forskel, som kan give anledning til konflikter. Det kræver villighed til at se og høre hinanden og indgå i samarbejdet med anerkendelse og åbenhed.

” *Min mor og far hjælper mig rigtig meget, men de skal ikke blande sig i alting.*

(Borger)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om tilknytning

Sammen med borgeren skal vi tale om, hvem der er en væsentlig kontakt i borgerens liv? Hvordan arbejder vi sammen om at støtte borgeren i at opleve en positiv tilknytning både til eksisterende relation og nye relationer?

Om selvbestemmelse

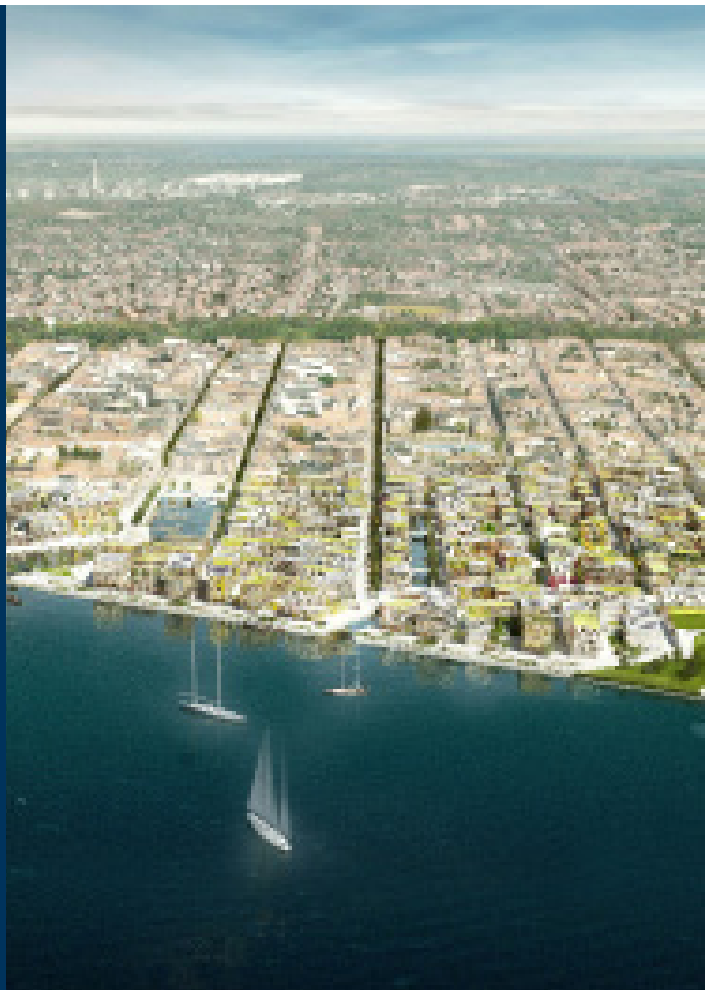
Hvordan bidrager vi hver især i et samarbejde, hvor formålet er at sætte borgeren i centrum? Hvordan respekterer vi borgerens selvbestemmelse og indflydelse på eget liv? Hvordan håndterer vi respektfuldt de dilemmaer, der kan opstå?

Om livsfaser

Overgangene i borgerens livsfaser kan være sårbare perioder for både borgerne og de pårørende. Der kan være behov for ekstra støtte. Hvordan og hvornår kan vi tale sammen, når der er brug for ekstra støtte? Hvordan skabes der tryghed, indsigt og forståelse i de overgange i livet, som borgeren skal igennem?

Om rolleafklaring

De pårørende og de fagprofessionelle medarbejdere kan og skal ikke udfylde hinandens roller. Derfor er rolleafklaring vigtig. Hvem gør hvad og hvem har ansvaret for hvad i borgerens liv?

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: MELLEM SELVBESTEMMELSE OG OMSORGSSVIGT

En borger er flyttet ind på botilbud. Her bestemmer han selv over sit eget liv. Han drikker Cola og spiser væsentligt mere slik end da han boede hjemme og har derfor taget på. Han nyder sin selvbestemmelse.

Pårørende: Kan I ikke sige, at han kun må spise slik i weekenden? Det er omsorgssvigt at lade ham spise så meget.

Medarbejder: Vi er opmærksomme på det, og vi gør hvad vi kan for at vejlede, men vi kan ikke bestemme det. Dit barn bestemmer selv.

TEMA 2

Gensidig kontakt

Gensidig kontakt er en væsentlig del af et velfungerende samarbejde. Det er derfor vigtigt at vide, hvordan medarbejdere og pårørende får fat i hinanden, og ikke mindst hvordan og hvor forskellige samtaler kan foregå.

Samtalerne vil med stor sandsynlighed indeholde forskellige synspunkter. En god dialog har ikke nødvendigvis til formål at nå til enighed, men at forstå hinanden og være villig til at respektere, at man ikke kan eller skal det samme.

Det er vigtigt at holde sig for øje, at en god kontakt mellem de relationer, som borgeren har tæt på, er med til at bringe mere værdi i borgerens liv.

” *Der er ikke noget bedre end når samarbejdet bare spiller, det giver både energi og løfter kvaliteten.*

(Medarbejder)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om kommunikation

En god kontakt indebærer, at vi har kendskab til hinanden. Hvordan kommunikere vi bedst i det daglige? Hvilke forventninger vi har til kommunikationen? Åbenhed er centralt i forhold til hvilke interesser eller bevæggrunde, der er i spil, når vi siger, det vi gør.

Om inddragelse

Der kan være stor forskel på, hvor meget og hvor lidt de pårørende har mulighed at blive inddraget. Det afhænger af borgerens ønsker. Derfor er det væsentligt, at vi snakker om, hvordan inddragelsen kan foregå og om hvad?

Om rammer

Når en borger flytter ind på et botilbud, er der nogle rammer, som gør sig gældende. Det er rammer, der kan være svære for både borgeren og de pårørende at have indsigt i på forhånd. Derfor er det nødvendigt løbende at være i dialog om, hvordan vi sammen respekterer rammerne og samtidig ser alle muligheder?

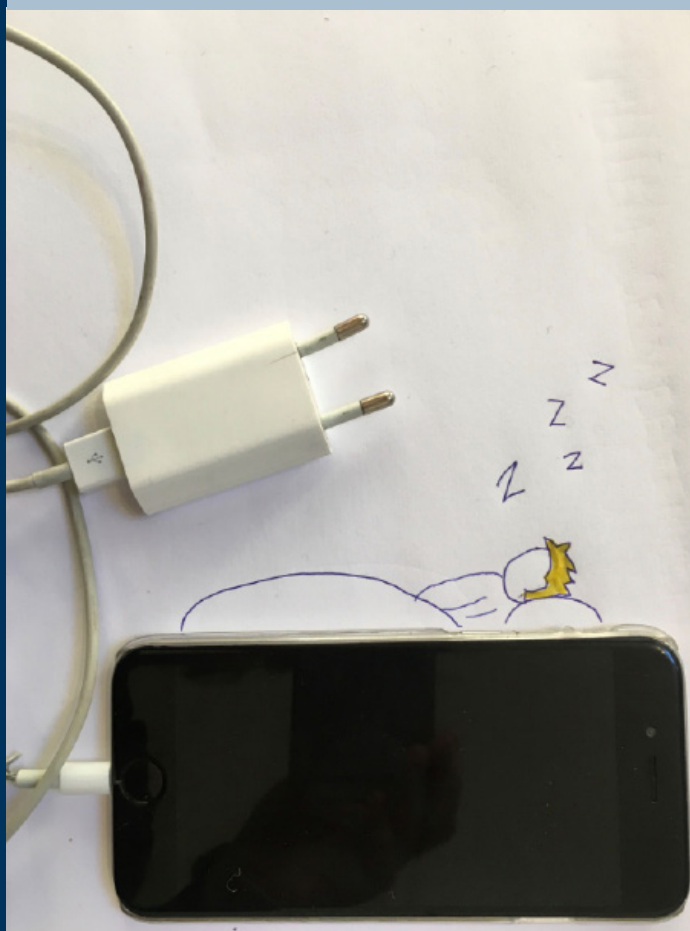
” Det koster enormt mange kræfter når vi kæmper mod hinanden i stedet for med.

(Pårørende)

jeg elsker bare min mor, hun har altid været der for mig.

”

(Borger)

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: HVAD ER DET GODE LIV?

En borger spiller på sin iPad de fleste nætter og har vendt rundt på sin døgnrytme. Borgeren synes, at det er det gode liv, men den pårørende er bekymret.

Pårørende: Kan I ikke slukke for strømmen eller oplade iPad'en til 40%, så hun ikke kan spille så længe?

Medarbejder: Det kan vi desværre ikke, for det vil være en magtanvendelse

TEMA 3

Den gensidige tillid

Det er væsentligt, at medarbejdere og pårørende møder hinanden med gensidig tillid. Men virkeligheden er også, at der nogle gange går nogle erfaringer forud, som har gjort skade på tilliden. Nogle gange er der opstået misforståelser, forvirring og uoverensstemmelser, som kan have betydning for tilliden og dermed for hvordan vi møder hinanden.

Gensidig tillid er noget, der løbende skal dyrkes, vandes og holdes i live. Det kræver en indsats fra alle, og en villighed til at møde den anden med en tydelighed; så vi giver os til kende og ved, hvor vi har hinanden og nysgerrighed;

så der er åbenhed for at lade sig påvirke og se andre perspektiver end sit eget.

” *Vi har jo det samme mål, et godt liv for borgeren, men vi har meget forskellige opgaver.*

(Medarbejder)

Det er en livsstil at være pårørende, og vi er altid i gang og vi slipper aldrig bekymringerne. ”

(Pårørende)

DIALOGER, DER SKAL FINDE STED

Om undringer

I samarbejdet vil der opstå situationer vi undrer os over, men hvordan giver vi det til kende uden, at det bliver utidig indblanding? Det skal vi snakke om og finde en fælles vej, så vi hver især kan give vores undringer til kende med oprigtig venlighed og interesse.

Om tryghed

Tryghed er afgørende for tilliden i et samarbejde. Samtidig er det individuelt, hvad der skaber tryghed. Hvad vigtigt for at den enkelte kan føle sig tryk i samarbejdet, så vi minimerer usikkerhed, tvivl, frygt og bekymring?

Om gennemsigtighed

Nogle gange kommer vi til at gå ud fra at andre ved, det vi ved. Det gør de ikke altid. Derfor er det vigtigt at sige tingene højt for hermed at skabe gennemsigtighed. Hvad kan lade sig gøre og hvad kan ikke lade sig gøre - og hvorfor?

Om forventningsafstemning

Skuffede forventninger er en trussel mod tilliden, men forventninger kan vi kun kende, hvis vi har talt åbent om dem. Hvilke forventninger vi har til hinanden og til vores samarbejde? Hvordan vi kan fastholde et godt samarbejde, selvom alle forventninger ikke kan indfries?

” Selvom det lyder hårdt, så håber jeg mit barn dør før mig.

(Pårørende)

” Jeg ville også nogle gange ønske at vilkårene var anderledes, men jeg kan jo ikke ændre lovgivningen

(Medarbejder)

” Jeg får besøg til jul og om sommeren, så jeg klarer mig selv, sammen med personalet.

(Borger)

EKSEMPEL PÅ ET DAGLIGDAGSDILEMMA: HVEM GØR HVAD?

En borger skal til tjek hos lægen, men borgeren kommer ikke afsted, fordi der opstod forvirring i forhold til, hvem der skulle ledsage borgeren.

Pårørende: Det var en medarbejder, der skulle hjælpe ham til lægen

Medarbejder: Vi troede, at den pårørende ville ledsage ham.

FRA POLITIK TIL KONKRETE HANDLINGER

Mål og tilkendegivelser i en politik kan ikke stå alene. Denne pårørende politik skal følges op af handlinger for at få den effekt for pårørende, borgere og medarbejdere, som vi i fællesskab ønsker.

Pårørendepolitikken skal følges op af lokale handleplaner for de enkelte bosteder. Det er handleplaner, der skal sætte konkret handling bag politikens temaer og dialogemner. Handleplanerne skal tydeliggøre en struktur for informationer og vejledning for eksempel gennem et årshjul, så det er synligt, hvilken kommunikation man kan forvente på hvilket tidspunkt. Det kan være nyhedsbreve, individuelle samtaler, aktiviteter og andet godt relations arbejde. Handleplanerne skal desuden forholde sig til, hvordan og hvor man tager kontakt ved behov.

Pårørendepolitikken er dynamisk - verden i dag er anderledes, end den var i går. Derfor skal pårørendepolitikken én gang i hver valgperiode evalueres i Senior- og Handicapudvalget med henblik på justeringer og tilretninger. Beboerråd, Pårørenderåd, Udsatterrådet og Handicaprådet skal ligeledes involveres i dette.

FREMTIDEN SKABER VI I DAG

Vi tror på, at ved at fastholde opmærksomheden på de temaer og de dialogemner, som politikken lægger vægt på, så kan vi mere sammen.

” *Jeg vil bare gerne have at alle har det godt og kan li' hinanden.*

(Borger)

” *Vi har virkelig haft nogle gode samtaler, da vi fandt ud af hvad vi skulle tale om.*

(Pårørende)